

**MYRS-
KYN
SUUN-
NISTA-
JA**

**Marko
Kantomaa**

**PASI IKOSEN
ELÄMÄ JA
KUOLEMA**

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Otavan Kirjasäätiö on tukenut kirjan kirjoitustyötä.

© Marko Kantomaa ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

ISBN 978-951-1-49316-7

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Lunalle

Sisällys

1	Kasvain (2017).....	13
2	Lampinsaari (1980–1996).....	25
3	Hankasalmi (1996–1999).....	65
4	Nousu huipulle (1999–2001).....	121
5	Mestari (2001).....	159
6	Piia (2018–2019).....	189
7	Leikkaus (2017).....	199
8	Tampereen jälkeen (2002–2004).....	213
9	Pudotus (2005–2009).....	235
10	Toinen nousu (2009–2011).....	271
11	Kotikisat (2012–2013).....	311
12	Viimeinen mahdollisuus (2014–2016).....	343
13	Uusi elämä (2019–2024).....	375

Lukijalle

Tämä ei ole ollut aivan tavanomainen kirja-projekti. Jo keväällä 2024 alkoi käydä selväksi, että Pasi Ikonen, suunnistuksen maailmanmestari, moninkertainen arvokisamitalisti ja tämän kirjan päähenkilö, ei koskaan ehtisi lukea valmista kirjaa. Pasilla oli todettu parantumaton ja helposti uusiutuva aivokasvain, astrozytoma, huhtikuussa 2017. Kun aloitimme tämän kirja-projektin lokakuussa 2023, hän oli jo palliativisessa hoidossa kotona, ja helmikuusta 2024 lähtien häntä hoidettiin Turun Kaskenlinnan sairaalan saattohoidon tukiosastolla. Pasi kuoli 3. elokuuta 2024. Hän oli kuollessaan neljäkymmentäneljävuotias.

Haastattelin Pasia ensimmäisen kerran lokakuussa 2023 ja viimeisen kerran maaliskuussa 2024. Lisäksi olimme yhteydessä puhelimitse, sähköpostitse ja sosiaalisen median kautta. Pasin muisti ja halu kertoa asioista ovat osaltaan rajanneet kokonaisuutta sellaiseksi kuin se on. Pasi tapa puhua ja kirjoittaa asioista on piirtänyt rajat hänen keskeiselle toiveelleen, hyvän mielen kirjalle. Ajatus voi tuntua ristiriitaiselta, kun ottaa huomioon, että Pasi elämää varjostivat pitkään ahdistus, masennus ja alkoholismi ja että hän sairasti elämänsä viimeiset vuodet parantumattomasta syöpästä. Minusta se ainakin tuntui – aluksi. Kunnes uskalsin tunnustaa ajatteluni rajallisuuden ja ymmärsin, kuinka paljon hyvää ja onnellista Pasi elämästään löysi. Olennaista on se, mistä kulmasta asioita tarkastelee.

Hyvän mielen kirja ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettenkö olisi pyrkinyt lähestymään asioita mahdollisimman totuudenmukaisesti. Vaikka Pasi ilot ja murheet, osin traagisetkin, ovat koskettaneet minua

syvästi, järkyttäneetkin, minun tehtäväni on käsitellä niitä materiaalina, josta rakentuu yhden ihmisen yhdenlainen elämäk kuva. Olen halunnut kirjoittaa hyvän kirjan, jossa elämän eri puolet, niin valot kuin varjot, löytävät paikkansa – ja tekevät toisensa näkyviksi. Kirja ei ole sensaatiohakuinen; olen pyrkinyt antamaan päähenkilöstäni niin rehellisen kuvan kuin olen osannut. Dramaattisimmatkin yksityiskohdat ovat alisteisia kokonaisuudelle ja totuuden tavoittelulle.

Pasin itsensä kertomaa tukevat ja täydentävät muiden haastateltavien muistot, joiden pohjalta teksti sekä ymmärrys Pasin urasta ja elämästä ovat saaneet lopullisen muotonsa. Olen haastatellut tätä kirjaa varten kolmeakymmentäyhtä ihmistä. Lisäksi olen tehnyt tutkimus- ja taustatyötä, selannut kilpailutuloksia ja arkistoja sekä käynyt läpi lukemattoman määrän kilpailuohjeita, tiedotteita, karttoja ja reittiopirroksia. Jos olisin saanut valita, olisin keskustellut Pasin kanssa vielä muutaman kuukauden lisää, uppoutunut entistäkin syvemmälle hänen mielenmaisemaansa, muistoihin ja analyysiin omista ja toisten suorituksista niin harjoituksissa kuin tiukoissa kamppailuissa arvokilpailujen tai suurviestien tiimellyksessä. Pasi oli yksi kaikkien aikojen taitavimmista suunnistajista, joka omalla ajattelullaan ja tavallaan suunnistaa vaikutti lajin kehittymiseen kohti modernia, nopeampoa ja kartanlukupainotteista huippusuunnistusta. Nähdäkseni juuri tämä oli hänen urheilu-urassaan kaikkein arvokkainta: poikkeuksellinen kyky itseensä ja omaperäiseen ajatteluun – ja rajaton halu jakaa sitä muille.

Joihinkin muistoihin olisin kaivannut tarkennuksia ja joistakin tarinoista minun on pitänyt kokonaan luopua, koska en osannut kysyä Pasilta oikeita kysymyksiä oikeaan aikaan. Olen tarkistanut hänen kertomiansa asioiden todenperäisyyden aina, kun se on ollut mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Ihmisen muisti on kuitenkin kummallinen – joku muistaa samasta tapahtumasta täysin eri asioita, tai samoja asioita eri tavalla, kuin joku toinen. Toisinaan tuonkin tekstissä esiin tarinoihin liittyviä ristiriitaisuuksia. Ehkä juuri yhteensopimattomuuksien ja jopa vastakohtaisuuksien kautta on mahdollista päästä kaikkein lähimmäksi totuutta. Joidenkin asioiden todenmukaisuus ei koskaan selviä, eikä se

aina ole edes tärkeää. Osan kohdalla ratkaisevaa on, miten Pasi oli asian kokenut, miten hän sen muisti ja mitä hän siitä kertoi; se paljastaa olen-
naisimman hänestä, hänen ajattelustaan ja tavastaan olla maailmassa.

Ennen kaikkea olisin halunnut kuulla Pasin näkemyksen koko hänen tarinastaan, sellaisena kuin minä olen sen kirjoittanut. Tämän kirjan intensiivisimmässä kirjoitusvaiheessa paine kasvoi suureksi, ehkä kaikkein konkreettisimmin silloin kun tajusin, että vastuu jää yksin minulle. Sitten ajattelin, millaisen riskin Pasi oli ottanut ja kuinka suurta luottamusta hän osoitti antaessaan, ja jättäessään, vastuun minulle. Ja paine helpotti, aavistuksen ainakin.

Pasin urheilu-uraa ja menestystä, yksittäisistä kilpailuista puhumattakaan, en käsittele tasapuolisesti enkä kattavasti. En analysoi enkä arvioi hänen suorituksiaan muuten kuin niiltä osin kuin hän itse tai muut haastateltavat ovat sitä tehneet. Kirjoitan niistä syistä, jopa ajoittaisista pakoista, jotka ajoivat Pasin suunnistamaan, harjoittelemaan ja kilpailemaan. Kerron sijoituksista, minuuteista ja sekunneista silloin kun ne ovat tarinan kannalta olennaisia. Yritän myös rakentaa joitakin yhteyksiä Pasin elämänhistorian ja hänen urheilijuutensa välille.

Olen taustaltani tutkija, ja pyrin työskentelemään elämäkerran kirjoittajanakin tutkijan objektiivisuudella. Haastattelujen litteraatit, lehti-
jutut ja kilpailujen tulokset, harjoituspäiväkirjat, testit ja suoritukset ovat materiaalia, jonka kerääminen, analysointi ja tulkinta ovat minun työtäni. En ole pelännyt kumpaakaan, en analyysia enkä tulkintaa, koska ilman niitä merkitysten ymmärtäminen jää väistämättä vajaaksi. Juuri merkitysten ja ymmärtämisen kohdalla aavistuksen joustavampi aika-
taulu olisi ollut minulle eduksi. Runoilija Lauri Otonkoskea lainaten:

”Vaikutelmia voimme kerätä ja kuvata, mutta merkitysten tajuaminen kysyy aikaa ja työtä.”

Se, mitä Pasi minulle kertoi, oli hänelle elettyä ja koettua. Minulle se on tämän kirjan aineisto.

Helsingissä 10. tammikuuta 2025
Marko Kantomaa

1

Kasvain (2017)

Kaatuminen

Tuijotit isoa kiveä. Kiersit kiven toiselle puolelle ja katselit ympärillesi. Peilasit kiveä ympäröivään maastoon, avokallioihin ja taustalla näkyvään metsänrajaan, kallioiden takana pilkottaviin jyrkänteisiin. Merkitsit kiven karttapohjaan. Oli 13. huhtikuuta 2017. Olit tekemässä karttaa Turun ja Paimion rajalla. Satoi räntää, ja sinua palelsi. Kumisaappaat olivat märillä kallioilla vaarallisen liukkaat – olit kaatunut jo useita kertoja. Kiihdytit askeleesi juoksuun, jotta saisit lihaksesi lämpenemään.

Yhtäkkiä vasen jalkasi petti. Kaaduit ja löit pääsi kallioon.

Kun haastattelin sinua helmikuussa 2024, kerroit ajatelleesi metsässä, että nyt sattui pahasti kalloon. ”Totesin että auts, nyt taitaa tulla verta, ja että okei, tuleekin verta aika rutkasti. Sitten mietin, että mitenkähän tämä tilanne korjataan.” Olit kartan kauimmaisessa pisteessä, neljän kilometrin päässä autostasi. Kello oli 15.27. Olit ollut maastossa kolme ja puoli tuntia. Painelit päätäsi sammalella. Saatuasi enimmän verenvuodon tyrehtymään nousit ylös ja liikuttelit vasenta jalkaasi. Otit muutaman varovaisen askeleen, ja kun tunsit, että jalkasi kantoi, lähdit hölkkäämään autoa kohti. ”Jaksoin ihan hyvin autolle, mulla oli siinä jotain eväitä. Kamat oli ihan litimärät, olin kuin uitettu koira. Istuin suoraan auton penkille.”

Ajoit Turun yliopistollisen sairaalan päivystykseen, ja astelit sisään leveistä lasiovista, saappaat jalassa ja vettä valuen. Otit

vuoronumeron ja istuuduit odottamaan vuoroasi. Levitit märän takkisi, sukkasi ja housusi aulan lattialle. ”Ei sekään mistään oppikirjasta ollut”, sinä naurahdit. ”Sekin ehkä liittyi siihen, miksi lääkäri kirjoitti lausuntoon, etten välttämättä ollut selvin päin, että olin humalassa ja väitin olleeni tekemässä karttaa... ja kaikkea muuta sontaa.” Lääkärin epäilyistä huolimatta et ollut humalassa. Et sillä kertaa.

Sairaalassa pääsi kuvattiin. Haava ei vaatinut erityisiä toimenpiteitä. Kuvauksen tuloksia odotellessasi soitit äidillesi ja kerroit, mitä oli tapahtunut; olit ollut sairaalassa neljästä viiteen tuntia ja arvelit pääseväsi pian kotiin. Minulle kerroit, etet voinut kuvitellakaan päässäsi olevan mitään vakavaa. ”Ajattelin vain, että kyllä se varmaan on kunnossa. On mulla ennenkin pää kolahtanut, se on kovaa tekoa, ajattelin että se vain kuvataan ja sitten lähetään menemään.”

Kun lääkäri lopulta, yli tunnin odottelun jälkeen, kertoi sinulle tutkimusten tulokset, maailmasi lubistui. Kaatumisesta ei ollut seurannut vakavia vammoja, mutta kuvista paljastui jotain muuta: aivokasvain. Sinut lähetettiin kotiin ja sanottiin, että saisit lisätietoa kasvaimen hoidosta myöhemmin. Kävelit parkki-paikan poikki ja lysähdit auton etuistuimelle. Tuijotit märkänä kiiltävää asvalttia: mitä siinä tilanteessa olisi pitänyt tehdä? Sinulla ei ollut aavistustakaan.

Soitit äidillesi. Et enää myöhemmin muistanut, mistä puhuit hänen kanssaan, mutta sen muistit, että puhelun jälkeen et olisi halunnut mennä asunnollesi, koska siellä ei odottanut kukaan. Sinun teki mieli olutta tai siideriä tai mitä tahansa alkoholia, mutta kello oli jo yksitoista, etkä jaksanut lähteä baariin. Kävelit lähimpään pitseriaan.

Ravintolassa oli hiljaista. Haisi rasvalta ja valkosipulilta. Tilasit rullakebabin ja kerroit ravintolan pitäjälle, mitä sinulle oli tapahtunut: olit kaatunut ja lyönyt pääsi, ja aivoistasi oli löytynyt kasvain. ”Otin piponkin pois ja näytin, että tämmöinen.

Kolme päivää myöhemmin, huhtikuun 16. päivänä, seurasi Paimion Rasti järjesti Silja-Rastit Paimion Ruokolinnassa. Olit kilpailussa järjestelytehtävissä ja otit tulospalvelussa vastaan lähestymisrastin aikoja. Pääsi oli edelleen sekaisin kasvaimesta, mutta et kertonut siitä kenellekään, puhuit vain liukastumisesta. ”En muista, mitä sanoin kavereille kaatumisesta”, kerroit minulle haastattelussa, ”enkä todellakaan tiedä, mitä ne ajatteli siitä.”

Istuit kahden seurakaverisi kanssa kilpailukeskuksessa pressukopissa. Oli kylmä, ulkona oli vain muutama aste lämmintä. Ei satanut, mutta hyytävä kevätuuhi puhalsi pressujen raoista. Nyhjättite kopissa kylmissänne koko päivän. Olisit halunnut puhua kavereillesi myös kasvaimesta, mutta et pystynyt. ”Mulla oli tarve kertoa siitä, mutta miten se välittyi musta... se on jäänyt pimeyteen.”

Ensimmäisen sairaalakäynnin jälkeen sait lisää tietoa tutkimustuloksista, ja niiden perusteella kasvain oli hyvänlaatuinen. Ympärilläsi oli tuttuja lääkäreitä ja tiesit olevasi hyvissä käsissä, mutta siitä huolimatta koko kevään mielessäsi oli vain yksi ajatus: aivoissani on kasvain. Et nähnyt sitä etkä tuntenut kipua, mutta tiesit, että se oli pääsi sisällä. Näin kerroit Kodin Kuvalehden haastattelussa heinäkuussa 2023. Tässäkö elämäni oli, ajattelit. Kuolenko minä nyt?

Yhteydenotto

Helmikuussa 2018 luin *Turun Sanomien* artikkelin, jonka otsikko oli ”Paimion Rastin Pasi Ikonen: Aivokasvain kurissa” ja jossa kerroit saaneesi lääkäriltä hyviä uutisia: edellisenä keväänä löydetty astrosytooma oli saatu kuriin. Nettisivuillasi kerroit huokaisseesi helpotuksesta kuullessasi, että hoitovaste oli hyvä. Kasvain oli leikattu toukuussa 2017, mutta siitä oli saatu poistettua vain puolet. Leikkauksen jälkeen olit saanut sädehoitoa ja solusalpaajakuureja.

Minua oli edellisenä syksynä pyydetty kirjoittamaan elämäkerta eräästä uraansa lopettelevasta huippu-urheilijasta. Työ mietitytti: löytäisinkö

urheilijuudesta, hänen kohdallaan, tarpeeksi merkityksellistä kerrottavaa? Silloin sinä tulit mieleeni. Sinun kohdallasi en epäröinyt. Olin seurannut uraasi nuoruudestasi asti, sopivan läheltä ja samalla kyllin etäältä, jotta pystyisin kirjoittamaan sinusta riittäväällä tarkkuudella ja objektiivisuudella.

Niin ajattelin – silloin. Silti odotin puoli vuotta ennen kuin soitin kustannustoimittajalleni. Kustantamossa nyökyteltiin ajatukselleni ja kehoitettiin olemaan yhteydessä sinuun. Elokuussa 2018 lähetin sinulle Messenger-viestin:

Terve Pasi!

Mitäs kuuluu? Voisinko soitella sulle? Olisi työhön liittyvää asiaa...

T. Marko

Juttelimme puhelimesta vielä samana päivänä. Kerroin sinulle luke-
neeni *Turun Sanomien* jutun, ja ehdotin kirjaprojektia. Sinä epä-
röit, mutta suostuit lopulta keskustelemaan yhteistyöstä kustantajan
kanssa. Lähetin kustantamoon sähköpostin, jossa kerroin, että olit
kiinnostunut keskustelemaan kirjaprojektista. Lisäsin sinut viestin
vastaanottajaksi.

Vastasi viestiin pari tuntia myöhemmin.

Hei,

kävin keskustelun (itseni kanssa) pyöräillessäni töistä kotiin.
En ole kuitenkaan kiinnostunut osallistumaan projektiin. Joskus
ehkä, mutta nyt en ole vielä todellakaan valmis moiseen. Olen
pahoillani, mutta näissä on oltava itsekäs ja ajateltava omaa
terveyttä.

Hyvää kesän jatkoa teille kaikille,

Pasi

Vetäytymisesi harmitti minua. Ensin ajattelin, että et uskalla tai jaksa, että olit kyllästynyt puimaan sairastumistasi ja alkoholiongelmaasi julkisuudessa. Sitten ajattelin, että joku muu kielsi sinua lähtemästä mukaan projektiin – ehkä avopuolisosi tai vanhempasi. Tai siskot. Tai ehkä olit keskustellut asiasta lääkärisi kanssa. Mutta oliko sillä lopulta mitään väliä? Olipa syy mikä tahansa, kirjaa ei tulisi. Ei ainakaan minun kirjoittamana.

Vastasin viestiisi:

Moi Pasi!

Harmillista, mutta ymmärrettävää; oma terveytesi menee toki kirjaprojektien edelle. Ehkä palataan asiaan joskus myöhemmin.

Mukavaa loppukesää toivotellen

Marko

En muista, missä ja milloin olin tavannut sinut ensimmäisen kerran, mutta arvelen sen tapahtuneen jossakin suunnistustapahtumassa ja ajoittuvan vuoteen 1987. Olin itse aloittanut suunnistuksen Veitsiluodon Metsäurheilijoiden oravapolkukoulussa edellisenä kesänä, ja heinäkuussa 1987 osallistuin perheeni kanssa ensimmäisen kerran Kainuun Rastiviikolle, missä sinäkin kilpailit. Olit silloin seitsemänvuotias, minä täytin joulukuussa kaksitoista. Niistä ajoista muistan sinusta sen, minkä kaikki muutkin muistavat: valkoisen pellavapään, joka hymyili leveästi ja juoksi metsässä kovaa, mutta ei muuten juuri erottunut joukosta.

Kun heinäkuussa 2023 luin *Kodin Kuvalehden* artikkelin ”Suunnistaja Pasi Ikonen: ’Haluan nähdä lapseni kasvavan ja samalla pelkään, että en näe’”, lapsuuden muistot palasivat mieleeni. Juttu kosketti minua – ihailin rohkeuttasi sanoittaa kipeitäkin henkilökohtaisia asioita julkisesti. Lähetin sinulle tekstiviestin.

Terve Pasi!

Luin juttusi Kodin Kuvalehdestä – hieno teksti! Ja hienoa, että puhut asiasta. Keskustelimme jokunen vuosi sitten mahdollisesta kirjaprojektista. Olisitko nyt halukas/valmis puhumaan kirjan veran? Uskon, että useampikin kustantaja voisi olla kiinnostunut...

T. Marko

Vastasit nopeasti:

Ehkä ei kuitenkaan, ainakaan vielä. Sitten voi tulla lopullinen päätökseni kun aletaan laskemaan jäljellä olevia kuukausia. Nythän tilanne on se, että juoksen käytännössä joka päivä töihin (matka suoraan 9,5 km ja usein teen myös 3–4 km lisurin eli laitain siihen kovan treenin mukaan). Toisaalta tästä viimeisestä päällä olevasta hoitokuurista (lomustiinikapseleita 6 vkoa välein) ei ole ollut (mitään) hyötyä, sillä kasvain leviää edelleen. Toki koko on vain 1,3 x 1,6 cm tällä hetkellä. Tänään oli verikokeet ja sovittiin hoitavan lääkärin kanssa, että kerran vielä kokeillaan ja sitten on lääkehoidot käyty läpi. Sädetys meni tappiin jo 2017. Mutta ilmoittelen itsestäni mikäli pää kääntyy lähikuukausina. Sitä ennen Lunan 2 v synttärin tänään ja mun tän kesän projekti eli H21 SM-pitkä jatkuu normaalisti. Tarkoittaa siis noin 100–140 km/vko nykytilanteessa. Kiitos tarjouksesta, palataan Marko!

Yritin niellä pettymystäni:

Hienoa, Pasi!

Arvostan kovasti sun asennetta – ja tavoitteita! Huikeaa tekemistä edelleen myös treenipoluilla! Enkä harmittele yhtään, ettet tartu tarjoukseen tällä(kään) kertaa – ehkä se on hyvä merkki. Parhainta onnea ja tsemppiä tulevaan! Jos tulet kirjan suhteen toisiinsa aatoksiin, niin tiedät, miten mut tavoittaa.

Tiesin, että mielesi ei muuttuisi. Olit päättänyt, että kirjaa ei tule.

Olin siinä väärässä. Syyskuussa 2023 lähetit minulle Messenger-viestin.

Hei Marko!

Nyt juteltiin Piian kanssa ja tuntuu siltä, että ehkä voitaisiin dokumentoida mun elämää. Nyt on vähän kiireistä edelleen, vaikka olenkin päässyt käytännössä eroon seuravalmennuksesta tai ainakin vähentämään ajankäyttöä siihen. Käyn edelleen töissä ja järjestämme Jatkuvan Liikkeen kanssa suunnistustapahtumia, joten voi olla, että haastatteluja voitaisiin järjestää harvakseltaan.

Vastasin sinulle:

Hei Pasi!

Mahtavaa, tämä on hieno uutinen – samalla tietysti toivon, ettei tämä ole huono uutinen terveytesi kannalta... Alan pikimmiten selvittämään mahdollisia yhteistyökuvioita kustantamojen suuntaan. Ehdotan, että lähdetään kustannuspää edellä, jotta saadaan prosessista mahdollisimman jouheva. Kerrothan, jos tarinasi dokumentoinnin suhteen on syytä kiirehtiä! Kiitokset vielä luottamuksesta, tämä on mulle tärkeä juttu.

Sitten sinä:

Hei Marko!

Ei ole muuta tietoa kuin että tämä viimeisin lääkityskään ei toimi ja sitten ei lääkärin mukaan ole enää vaihtoehtoja. Tosin ankkuroin tuossa juuri kovassa kirikamppailussa SM-kultaa herrat 45-sarjassa Huovilan Jarkkoa vastaan, joten ei tässä nyt suoraan haudata olla menossa sentään. Ja ollaanhan me käyty jo puoli vuotta TYKS:n järjestämässä terapiossa perheenä isin lähtöä varten. Että itkut on aloitettu, tosin ei vielä kaikkein tärkeimpiä suruja surtu.

Haastattelin sinua ensimmäisen kerran 30. lokakuuta 2023 etäyhteydellä. Istuit kotonasi pöydän ääressä ja tuijotit tietokoneen näyttöä. Vaikutit virkeältä ja hyvävoimaiselta. Sanoit, että olit kertonut kirja-projektista perheesi Whatsapp-ryhmässä. Luit viestin minulle.

Suostuin lopulta Marko Kantomaan ehdotukseen, että kirjoitetaan musta nyt se kirja kuitenkin. Tunnen Markon hyvin, kun hän oli Eikalla töissä samaan aikaan kun tein siellä tuntityöntekijänä töitä. Hän on jo kirjoittanut yhden kirjan, Ylpeydestä. Tarkoitus on tehdä hyvän mielen kirja. Molempien mielestä mua on tölvitty julkisuudessa jo ihan tarpeeksi. Ollaan käyty yksi videomiitti, jossa sovittiin, mitä mun tarvitsee tehdä. Siihen liittyen äiti voisi jossain välissä etsiä käsiin sen mun ekan Oravapolkudistuksen vuodelta 1984. Tiedän, että sellainen on olemassa siellä Kiirunatiellä. Näitä aineistonkeruupyynnöitä tulee nyt seuraavan vuoden aikana enemmänkin. Saatte itsekkin ehdottaa, mitä sinne olisi hyvä tulla. Myös esityksiä haastateltavista toivotaan. Todennäköisesti kirja ilmestyy 2025, koska kustantajalla on omat aikataulunsa. Rahaa kirjalla ei tulla tekemään, niin kuin ei yleensääkään Suomessa, ehkä Räikkösen kirjaa lukuun ottamatta.

”Äiti oli tietysti huolissaan ja kysyi, että nytkö sä olet kuolemassa”, sanoit sitten ja nauroit. ”Äiti reagoi aina tuolleen vahvasti.”

Minä hymyilin ja nyökyttelin päätäni tietokoneen näytöllä.

Mainitsit haastatteluissamme useaan kertaan, että halusit tästä hyvän mielen kirjan. Miksi sinulle oli niin tärkeää, että kirjasta jäisi hyvä mieli? Sinusta oli kirjoitettu julkisuudessa paljon, sekä hyvässä että pahassa, oli ihailtu uskomattomia urheilusuorituksiasi ja puitu alkoholiongelmaasi ja masennustasi. En usko, että sinulla oli tarvetta selitellä elämääsi, kaunistelemisesta puhumattakaan – se ei olisi ollut sinun tapaistasi. Liittyikö toive lapseesi? Koko lyhyen yhteisen elämänne ajan sinä olit ollut parantumattomasti sairas. Pelkäsitkö, että

et ehtisi jakamaan lapsellesi riittävästi elämäsi toista äärimmäisyyttä, sitä valtavaa iloa ja intohimoa, jota koit niin huippu-urheilijana, puolisona kuin isänäkin? Ehkä. En tiedä.

Ensimmäisen haastattelun aluksi halusit kertoa päivän urheilut. Siitä tuli lopulta vakiintunut tapamme aloittaa haastattelut. ”Lähdin 5.40 nylkyttämään kymmenen kilometriä Vapariin. Kävin suihkussa. Sitten tein työpäivän. Töiden jälkeen juoksin takaisin. Vedin viisi kertaa kaksi minuuttia reippaasti minuutin palautuksella ja sitten viisi kertaa minuutin reippaasti.”

Työskentelit Kaarinan kaupungin liikuntapalveluissa. Vaparin liikuntatilat sijaitsevat Kaarinan keskustassa, kymmenen kilometrin päässä kotoasi. Sanoit, että kotimatka oli tahtunut sinulta neljässä-kymmenessä yhdeksässä minuutissa. ”Joskus sattuu tällaisia pöljiä päiviä. Mutta eilen taas tuli yhtäkkiä väsy kuuden aikaan. Piti nukkua kaksi tuntia. Kaveri oli kylässä ja olisi ollut kiva osallistua, mutta ei vaan pystynyt.”

2

Lampinsaari (1980–1996)

20. marraskuuta 2023

”Kävin penkomassa vähän varastoa”, sinä sanot. ”Löysin sieltä hyvät materiaalit vuodelta 1997. Niistä näkee, miten kävin suoritusta läpi.”

Istut työpaikallasi Vaparissa – tai loppusijoituspaikassasi, niin kuin sinä sitä kutsut. Kallion sisään louhitussa luolassa on ampuma- ja jousiammuntaratoja, juoksusuora ja pituushyppy- paikka sekä tanssitalo ja kokoustiloja. Tiloissa toimii myös kansalaisopisto.

”Materiaaleissa oli itse asiassa tupla-analyysit. Oli mun oma taulukkolaskentajärjestelmä, jonka olen tehnyt silloin kuusitoistavuotiaana, ja sitten oli liiton perinteinen suunnistussuorituksen laadullinen analyysi.”

Pidät tietokonetta sylissäsi. Olet pukeutunut mustaan fleecetakkiin ja mustaan t-paitaan, jonka rinnassa lukee Kaarina. Kaulassasi on vaaleansininen tuubihuivi. Taustalta kuuluu puheen ääntä. Sitten kolinaa, ehkä ovien pauketta. Välillä tervehdit ohikulkevia ihmisiä nyökäyttämällä päätäsi ja hymyilemällä leveästi. Rako etuhampaiden välissä korostaa hymysi aitoutta.

”Okei, loistavaa!” minä sanon.

”Siinä on kisa, jonka voitin kesällä 1997, semmoinen ensimmäinen isompi kisa täällä etelässä. Ja toinen on joku Botnian kansallinen.”

”Erinomaista, otetaan ne agendalle sopivassa saumassa. Tänäänhän on tarkoitus käydä läpi lapsuus- ja nuoruusjuttuja,